

Förstudie till övervakningsprogram för smittsamma sjukdomar hos får 2021

Bakgrund

Den nya djurhälsolagstiftningen har förändrat Sveriges möjligheter att ställa krav vid införsel av lantbruksdjur. I nuläget finns inga officiella krav på vare sig isolering eller provtagning när får förflyttas in i Sverige. Detta är identifierat som en smittskyddsrisk för den svenska djurhälsoläget på får. Lösningen för att fortsatt kunna bibehålla vårt djurhälsoläge, som förutsätter kontroll av djur som förs in i Sverige är att upprätta ett nationellt sjukdomsprogram, inklusive regelverk för förflyttning, och som omfattar samtliga svenska besättningar. Detta förutsätter dock att Sverige, genom övervakning, kan uppvisa en fastslagen frihet eller låg sjukdomsförekomst. Målet med projektet har varit att kartlägga tillgängliga övervakningskomponenter för sjukdomar hos får samt att utreda förutsättningarna för att upprätta ett nationellt övervakningsprogram för får.

Resultat

Förstudien har kartlagt tillgängliga övervakningskomponenter för sjukdomar hos får och baserat på detta utrett och belyst förbättringar och möjliga vägar framåt för provtagningsupplägg (både insamling och analysmetodik) för djurslaget. Slutsatsen är att det för närvarande inte finns underlag för att skapa ett nationellt program p.g.a. att det diagnostiska materialet som ligger till grund för nationell övervakning är för litet. Framöver behövs därför en utredning för att undersöka om det är möjligt att etablera ett slakteribaserat provuttag för sjukdomsövervakning hos får.

Sjukdomar som är mest intressanta att basera ett nationellt program på är sjukdomar som har smittskyddsrelevans gentemot djurslaget nöt, tex paratuberkulos som dessutom redan har ett nationellt smittskyddsprogram för nötkreatur varför smittskyddsrisken från får är av särskild relevans. Parallellt till serologi på blodprover finns andra provtagningsmaterial som är av intresse att använda, där förstudien speciellt har identifierat möjligheten att kombinera scrapie-övervakningen med uttag av träck. Detta skulle relativt snabbt ge ett säkert underlag för låg sjukdomsförekomst av paratuberkulos på nationellt plan och därmed fungera som utgångspunkt för ett nationellt program.

Diskussion

Projektet har identifierat att den serologiska övervakningen som finns på plats för får idag inte är tillräckligt omfattande för att utgöra grunden i ett nationellt program, oavsett sjukdom. Även om det är relevant ur ett generellt övervakningsperspektiv att se över möjligheten att upprätta ett slakteribaserat uttag av serologiska prover är det en omfattande och långsam process.

Det snabbaste sättet att få till stånd en fastslagen sjukdomsstatus och därmed ett nationellt program är att komplettera provuttaget för scrapie med träckprover för paratuberkulos. De praktiska förutsättningarna för ett sådant provuttag behöver undersökas.